

PO

Taavila Hannele

28.11.2011

Suuri valiokunta

Viite

Asia

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle kohti tiukempia huumausaineiden vastaisia eurooppalaisia toimia

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys komission tiedonannosta kohti tiukempia huumausaineiden vastaisia eurooppalaisia toimia.

Neuvotteleva virkamies

Hannele Taavila

LIITTEET Perusmuistio SM2011-00594, komission tiedonanto

Asiasanat	huumeet, oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	OM, SM, STM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, TH, TPK, VM, VNEUS

PO

Taavila Hannele

16.11.2011

Asia

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle kohti tiukempia huumausaineiden vastaisia eurooppalaisia toimia

Kokous

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

EU/2011/1794

U-tunnus / E-tunnus:

-

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Komissio esittelee tiedonannossa lähitulevaisuuden suunnitelmansa huumausaineiden osalta.

Asiakirjat:

Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle kohti tiukempia huumausaineiden vastaisia eurooppalaisia toimia, KOM (2011) 689 lopullinen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Komission tiedonannot eivät ole sitovia instrumentteja eikä niillä ole oikeusperustaa

Käsittelijä(t):

Hannele Taavila, sisäasiainministeriö, puh. 071 878 8568 (laatija)

Tapani Sarvanti, sosiaali- ja terveysministeriö, puh. 1607 3850

Aarne Kinnunen, oikeusministeriö, puh.1606 8109

Suomen kanta/ohje:

Tiedonannossa komissio esittelee suunnitelmiaan, miten se tulevaisuudessa aikoo tehostaa huumausaineiden torjuntaan EU:ssa. Suomi pitää tärkeänä, että laittoman huumausainekaupan vastaisia toimia EU:ssa tehostetaan.

Laiton huumausainekauppa on yksi suurimpia rajat ylittävän rikollisuuden muotoja. EU:ssa on voimassa useita lainsäädäntöinstrumentteja sekä aineellisen rikosoikeuden että rikosoikeudellisen yhteistyön alalla, joilla laitonta huumausainekauppa pyritään torjumaan.

Rikosoikeudellisen yhteistyön alalla Suomi tukee erityisesti kiinnijäämisriskin lisäämiseen ja rikoshyödyn takaisin saamiseen tähtäävien toimien tehostamista EU:ssa. Myös rangaistuksilla on merkitystä jäsenvaltioiden välisen tehokkaan tutkimuksen ja selvittämisen sekä kiinnijäämisriskin kannalta erityisesti suunnitelmallisuutta osoittavan rikollisuuden osalta. Keskeisenä ongelmana voimassa olevien jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevien puitepäättöksen käyttöönotossa on ollut se, ettei puitepäätöksiä ole jäsenvaltioissa määrääjässä pantu täytäntöön. Erityisesti tähän ongelmaan tulisi EU:n tasolla kiinnittää huomiota esimerkiksi siten, että lainsäädäntöinstrumenttina pyrittäisiin käyttämään asetuksia, joita Lissabonin sopimuksen voimaantultua voidaan hyväksyä myös rikosoikeudellisen yhteistyön alalla.

Suomi katsoo, että ennen uusien lainsäädäntöinstrumenttien säätämistä tulisi arvioida vanhojen instrumenttien toimivuus käytännön soveltamisesta saatujen kokemusten pohjalta. Sisällöllisesti painopisteen tulisi olla rikosoikeudellisen yhteistyön tehostamisessa vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen pohjalta. Suomi tukee komission tavoitetta vahvistaa keskinäistä luottamusta oikeusviranomaisten välillä.

Huumausainekauppaan liittyvien rikosten ja seuraamusten lähentämisen osalta kannatettavaa on, että keskitytään laajamittaiseen rajat ylittävään huumausainekauppaan. Myös lähentämistä koskevan lainsäädännön tarkistamisen tulee perustua arviointiin siitä, onko lähentäminen tarpeen jäsenvaltioiden välisen rikosoikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi. Lähentämisen tulee tapahtua jäsenvaltioiden rikosoikeudellisten järjestelmien peruseriaatteita kunnioittaen.

Kuten komissio myös Suomi katsoo, että kemikaalien laitton kauppa huumausaineiden valmistukseen käytettäväksi on merkittävä huolenaihe. Näitä lähtöaineita salakuljetetaan EU:n sisällä sekä EU:n ja muun maailman välillä. Komissio tulee tutkimaan tapoja, joilla voitaisiin tehostaa unionin sääntöjä huumausaineiden lähtöaineiden valmistuksen ja kaupankäynnin valvonnasta.

Viime vuosien aikana EU:ssa havaittujen uusien psykoaktiivisten aineiden määrä on kasvanut merkittävästi. Voimassa oleva unionin lainsäädäntö eli neuvoston päätös 2005/387 uusien psykoaktiivisten aineiden koskevasta tietojenvaihdosta, riskienarvioinnista ja valvonnasta ei ole ollut riittävän tehokas tämän ongelman voittamiseksi. Komission tavoitteena on tehdä esitys päätöksen muuttamiseksi. Suomi tukee tätä.

Huumehoidon määrää on lisätty viime vuosina, mutta EU:n alueella on yhä merkittäviä eroja huumausaineisiin liittyvien palvelujen kattavuudessa ja laadussa. HIV:n ja muiden veren välityksellä tarttuvien tautien leviämistä huumausaineiden käyttäjien keskuudessa on pystytty vähentämään erilaisilla toimilla, esimerkiksi neulojen ja ruiskujen vaihtamisohjelmilla. Huumausaineisiin liittyviä palveluja on selvästikin laajennettava ja parannettava. Suomi tukee näitä tavoitteita sekä komission pyrkimystä parantaa keskeisten indikaattorien täytäntöönpanoa huumeiden kysynnän vähentämisen alalla.

Suomi ottaa tarkemmin kantaa asiaan komission antaessa mahdollisesti tiedonannossa mainittuja ehdotuksia.

Pääasiallinen sisältö:

Tiedonannossa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kohti tiukempia huumausaineiden vastaisia eurooppalaisia toimia komissio esittelee lähitulevaisuuden suunnitelmiaan huumausaineiden alalla. Tiedonanto ei sisällä säädösehdotuksia. Tiedonanto koostuu yhdeksästä luvusta.

Huumausainekaupan osalta komissio tulee ehdottamaan uutta unionin lainsäädäntöä, jolla varmistetaan huumausainekauppaan liittyvien rikosten ja seuraamusten tehokkaampi lähentäminen EU:ssa. Uudessa ehdotuksessa:

- (1) keskitytään laajamittaiseen rajat ylittävään huumausainekauppaan ja järjestäytyneen rikollisuuden verkostoihin tarkastelemalla yhteisiä törkeitä tapauksia ja lieventäviä olosuhteita koskevia vähimmäissääntöjä;
- (2) parannetaan rikosten ja seuraamusten määritelmiä ja mahdollisesti eritellään seuraamukset yksityiskohtaisesti;
- (3) säädetään tiukemmista jäsenvaltioiden raportointivelvollisuuksista, jotka koskevat lainsäädännön täytäntöönpanoa sekä sen seurauksia.

Lisäksi komissio tulee esittämään Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskuksen (EMCDDA) teknisellä asiantuntija-avulla ja Euroopan poliisiviraston (Europol) tuella keskeisiä indikaattoreita, joilla seurataan huumausainemarkkinoita, huumausaineisiin liittyvää rikollisuutta ja huumausaineiden tarjonnan vähentymistä. Näiden indikaattoreiden avulla voidaan tehostaa toimenpiteitä huumausaineiden tarjonnan osalta.

Huumausaineiden lähtöaineisiin kuuluu eri aineryhmiä ja reaktioaineita, joita käytetään yleisesti huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden valmistuksessa. Komissio katsoo, että myös näiden sääntöjen tehokas ja yhdenmukainen täytäntöönpano olisi varmistettava. Parhaillaan komissio arvioi useiden toimintalinjavaihtoehtojen vaikutuksia tavoitteenaan esitellä lainsäädäntöehdotus, jolla parannetaan laitonta käyttöä ehkäisevien sääntöjen tehokkuutta sallien lähtöaineiden laillinen kauppa ilman liiallisia hallinnollisia rasitteita. Erityishuomiota kiinnitetään heroiinin lähtöaineeseen etikkahappoanhydridiin sekä metamfetamiinin valmistuksessa käytettäviä efedriiniä ja pseudoefedriiniä sisältäviin lääkevalmisteisiin.

Edelleen komissio toteuttaa toimenpiteitä, joilla parannetaan kansainvälistä yhteistyötä huumausaineiden lähtöaineiden laittoman käytön ehkäisemiseksi. Parhaillaan se neuvottelee Venäjän kanssa huumausaineiden lähtöaineita koskevasta sopimuksesta tavoitteenaan allekirjoittaa sopimus mahdollisimman nopeasti tulevien kuukausien aikana. Yhdessä jäsenvaltioiden kanssa komissio lisää yhteistyötä Latinalaisen Amerikan maiden kanssa ja jatkaa yhteistyötä Kiinan kanssa. Näiden maiden kanssa EU on jo allekirjoittanut vastaavan sopimuksen.

Komissio tulee myös tekemään ehdotuksen uudesta, tehokkaammasta unionin lainsäädännöstä, joka käsittelee menetetyksi tuomitsemista, rikollisista toimista saatujen varojen haltuunottoa ja jäädytys- ja takavarikointimääräysten vastavuoroista tunnustamista. Tavoitteena on parantaa rikollisista toimista saatujen varojen takavarikointitoimien tehokkuutta ja ehkäistä näiden varojen investointia laillisen talouden alalla ja käyttöä uusien rikosten toteuttamiseen. Suunniteltu rikoksesta saatujen varojen menetetyksi tuomitsemista ja takavarikointia koskeva säädöspaketti kattaa myös huumausainekaupan. Sen tavoitteena on saavuttaa yhdenmukaiset vähimmäissäännöt ja vahvistaa keskinäistä luottamusta oikeusviranomaisten välillä. Komissio tulee

tarkistamaan kolmannen rahanpesun vastaisen direktiivin vahvistaakseen EU:n puolustustoimia järjestäytyneen rikollisuuden (myös huumausainekaupan) rahanpesua vastaan.

Uusia psykoaktiivisia aineita esiintyy EU:ssa yhä enemmän. Komissio tulee antamaan ehdotuksen tehokkaammasta uusien psykoaktiivisten aineiden koskevasta unionin lainsäädännöstä.

Huumausaineiden kysynnän vähentämisen osalta komissio osallistuu laatuun koskevien vähimmäisstandardien kehittämiseen, joilla pyritään parantamaan huumausaineiden väärinkäyttöön liittyvien ehkäisytoimien, hoidon ja haittojen vähentämistoimien tehokkuutta EU:n alueella. Pyrkimyksenä on asettaa laatustandardit huumausaineisiin liittyvien palvelujen tuottamiselle esimerkiksi määräämällä, että hoito on suunniteltava huolellisesti potilaan yksilöllisten tarpeiden pohjalta, tai säätämällä hoitohenkilökunnan koulutusta koskevista vaatimuksista.

Niin ikään komissio tulee tutkimaan mahdollisia koko EU:n alueella toteutettavia toimia, joilla huumausaineiden alaisena ajamiseen voidaan puuttua ja joiden tavoitteena on lisätä tieliikenneturvallisuutta.

Yhteenvedon tiedonannosta voidaan todeta, että komissio tulee lähitulevaisuudessa esittämään seuraavia lainsäädäntöehdotuksia:

- (1) huumausaineita koskeva lakipaketti, jossa ehdotetaan huumausainekauppaa koskevan neuvoston puitepäätöksen ja uusien psykoaktiivisten aineiden koskevan neuvoston päätöksen tarkistamista;
- (2) huumausaineiden lähtöaineita koskevat lainsäädäntöehdotukset;
- (3) rikoksesta saatujen varojen menetetyksi tuomitsemista ja takavarikointia ja jäädyttämis- ja takavarikointimääräyksien vastavuoroista tunnustamista koskevat lainsäädäntöehdotukset;
- (4) uudet oikeudelliset toimet rahanpesun torjuntaan.

Lisäksi komissio tulee esittämään:

- (5) indikaattoreita huumausaineiden tarjonnan, huumausaineisiin liittyvän rikollisuuden ja huumausaineiden tarjonnan vähentymisen seuraamiseksi, jotta tarjonnan vähentämiseen tähtäviä toimia voitaisiin parantaa; sekä
- (6) laatuun koskevat vähimmäisstandardit, joiden avulla voidaan parantaa huumausaineiden väärinkäyttöön liittyvien ehkäisytoimien, hoitoon ja haittojen vähentämistoimiin liittyviä palveluja.

Kansallinen käsittely:

Jaosto 7 kirjallinen menettely 18. - 23. marraskuuta.

Jaosto 39 kirjallinen menettely 18. - 23. marraskuuta.

Eduskuntakäsittely:

Käsittely Euroopan parlamentissa:

Komissio on toimittanut tiedonannon Euroopan parlamentille, jossa se on vastuutettu kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnalle. Euroopan parlamentti antaa tiedonannosta lausunnon.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

Tiedonannolla ei ole lainsäädäntövaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset:

Tiedonannolla ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

Asiasanat	huumeet, oikeus- ja sisäasiat
Hoitaa	OM, SM, STM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, TH, TPK, VM, VNEUS
